

## המקבל שדה מחבירו פרק תשיעי בבא מציעא קטו.

עין משפט  
נר מצוה

קבא א ב מ"י פ"ג מהל'  
מלוה וזה ה"ל ה'  
סוג לאוין קפח טו"ע  
ח"מ פ"ז א פ"ט טו'  
קבא ג ד ה מ"י שם  
הלכה ז טו"ע שם  
ספיקא ד'  
קבא ו ד מ"י שם הלכה א'  
ז ועיין בהשגות  
ובמ"מ טו"ע שם ספיקא  
ד'  
קבא ח מ"י שם הלכה ז  
טו"ע שם פ"ט ו'  
קבא ט מ"י שם הל' ג  
ועיין בהשגות  
ובמ"מ:

## מוסף רש"י

בני אם ערבת לרעך  
תקעת לזר כפ"ך. גשיל  
זר לערבו בממון, או אם  
נוקשה באמרי פ"ך.  
השקטנות דברים, עשה  
ואת והנצל כי באת  
בכף רעך. על עסקי  
ממון, לך התרפס. יד  
ופרע לו, ועל מוקש אמרי  
פ"ך, אם הקטנות, רחב  
רעך, הרבה רעים לבקש  
הימנו מחילה, רעך תבא  
דקרא מלא כתיב, לפי  
שואו לשון רעים (ויחזק)  
(19). עשירה ממשכנין  
אותה. לפי שאינה לריבה  
לזונו כמות להחזירו  
לה גלילה (פסחין ד"א).  
שאתה חייב להחזיר  
לה. דטעמא מאי אמר  
רחמנא לא תחבול בגד  
אלמנה, מפני שאתה לרעך  
להחזיר לה עבדות לערב  
ומתוך כך שאתה יוצא  
ונכנס תמיד אללה, שחיות  
למשכן וערבות להחזיר,  
אתה משיאה שם רע  
בשכנותיה (קדושין סח): או:  
משיאה שם רע, שמכנס  
למיתן שחיות וערבות  
(פסחין ד"א).

למה ממשכנין מעיקרא. הקשה ה"ר אלחנן ולמה חזרם  
וממשכנין וי"ל כדי שלא יוכל הלוה לכפור וגם ימנע  
לפרוע חובו ולבקש מעות כי מתבייש שכל יום יום יחזירו משכנו  
ומ"מ לא רצה הגמרא לתקן כן כשאומר למה ממשכנו מעיקרא  
דעדיפא מנייה משני ליה:

אלמנה בין שהיא ענייה בין  
שהיא עשירה אין  
ממשכנין אותה. וא"ת אמאי לא  
פריך מהכא לשמואל (ט) דמשמע הא  
אחרים ממשכנין וליכא למימר דהאי  
אין ממשכנין (ה) דהיינו אין מנתחין  
הא אחרים מנתחין דהא לא תחבול  
כתיב דמשמע צדיק ומנלן לאסור  
ניתוח דמדרבנן ליכא למיגזר בשליש  
צ"ד גזירה שמה יכנס צדיקו דשליש  
צ"ד ליכא למיגזר מדשרי בעלמא  
לנתח ולא גזרינן ואין סבירא לגזור  
באלמנה יותר משום דלית בה תרי  
לאוין וי"ל דלכך לא פריך ממתניתין  
דהכל משום דאיכא למידימי אין ממשכנין  
אותה משום לאו דלא תחבול הא אחרים  
לית בה האי לאו לכך עדיפא ליה  
למיפרך מבדייתא ור"ש דקאמר בגמ'  
עשירה ממשכנין אותה איכא למימר  
נמי דסבירא כשמואל וממשכנין היינו  
מנתחין דלדידיה ענייה דקאמר אין  
ממשכנין אותה היינו אין מנתחין  
דטעמא דאתה משיאה שם רע

בשכנותיה שייך אפילו צניעותא והא  
דכתיב רחמנא לא תחבול ולא כתיב  
לא תנתח היינו כדי לחייב על משכון  
שני לאוין אבל קשה דאי סבירא ר"ש  
כשמואל ולא שרי בעשירה אלא ניתוח  
ות"ק שרי ניתוח בין בעשירה בין  
בענייה א"כ מממיר ר"ש יותר מת"ק  
ולשון הברייתא משמע שצא להקל  
ולהחמיר בעשירה מה שאסר ת"ק לכך  
נראה דר"ש לית ליה דשמואל ומתיר  
למשכן עשירה ושאר בני אדם וה"מ  
למפרך שפיר לשמואל מר"ש אלא  
דלא איירי ר"ש במתני' אלא בבדייתא  
ושפיר פריך מבדייתא אחריתי ועוד  
נראה לפרש דלכ"ע לא יחבול ריחים  
ולא תחבול בגד אלמנה אחת קרא  
לאסור בה ניתוח דשרי בעלמא והא  
דאפקיה בלשון חבלה ולא בלשון  
ניתוח כדי לעצור במשכון צנני  
לאוין ולהכי לעיל כי אקשינן מנייהו  
לשמואל איצטריך לשנוי לעצור צנני  
לאוין ולא קאמר לאסור ניתוח  
משום דהוה קשה ליה אמאי אפקיה  
בלשון חבלה ואע"ג דאיצטריך לשני

לאוין לשמואל מ"מ מיסתבר דעיקר קרא אחא לאסור ניתוח דשרי בעלמא ולא ללאו יתירא לחוד והשתא לא קשה לשמואל מידי מפלוגתא דרבי  
יהודה ור"ש דהשתא אין ממשכנין אותה היינו אין מנתחין אותה ולהכי לא פריך מנייה דפשיטא דכי היכי דמשנינן לא ימשכנו אלא צ"ד לא  
ינתחנו דה"ל איכא לשנויי הכא ופי' זה נראה עיקר דאסור גס לשמואל (ט) ניתוח אפי' בכלים שעושין בהן אוכל נפש דלפי' קמא דלא אחא לשמואל  
אלא ללאו יתירא ולא לאסור ניתוח לא אחי שפיר דלמאן דפליג עליה נראה דברייתא ורכב אסור אפי' ניתוח דכיון דשליש צ"ד בדברים  
אחרים מותר אפילו למשכן ובדייתא ורכב אסור ה"ה אפילו ניתוח דשרי בעלמא אפילו למלוה דאסור ברייתא ורכב דמיסתבר לאסור  
כל משכונה שמישכן בשוה אכל לשמואל שאינו מתיר למשכן שליט צ"ד בדברים אחרים אלא ניתוח יש לנו לומר דברייתא ורכב נמי דוקא  
משכון הוא דאסור כמו שכתוב ולא ניתוח וגמלא ששמואל דמשמע דצא להחמיר מיקל יותר לענין ריחים ורכב שמתיר לנתח ומאן  
דפליג עליה אסר כדפרישית: ודחייב משום ב' ב"ים. פי' אפילו בהתראה אחת אם חבל בפעם אחת ריחים ורכב והתרו  
בו משום לא יחבול ריחים ורכב לוקה שמים דאי צנני התראות אפי' ריחים וריחים חייב כדאמר גבי נזיר (מכות דף קא).  
אמרו לו אל תשתה אל תשתה חייב על כל אחד ואחד ואין לומר לעולם איירי צנני התראות וקא משמע לן דריחים ורכב אינם כלי אחד  
שלא להחמיר אלא עד שיחבול שניהם דא"כ ה"ל למיתני החובל ריחים או רכב בלא תעשה כו' ותו לא אלא ודאי אחא לאשמועינן  
דהתראה אחת חייב שמים וכן משמע בזהדי' בגמ' דחייב שמים ברייתא ורכב בהתראה אחת דאמר רב הונא חבל ריחים ורכב  
לוקה ג' והיינו בהתראה אחת דאי צנני התראות לוקה שמים על הריחים ושמים על הרכב וכיון דבהתראה אחת איירי א"כ חייב  
שמים דקמני היינו שמי מלקיות ומימה דהייך לקי והא חשיב לה בגמרא (דף קט). לאו הניתח לעשה מדאמר ליה אביי זיל אהדר וכי  
תימא דמש"ה א"ל לאהדורי דכל מילתא דאמר רחמנא לא תעביד אי עביד לא מהני הא אביי גופיה קאמר צ"ק דתמורה (דף ד): דאי  
עביד מהני ואין לומר דהאי דלקי היינו כגון ששבר הריחים ואת הרכב דשזב אינו יתקן לעשה שאינו יכול להחזיר הריחים ולהכי  
לקי כדאמרין בפרק שילוח הקן (חולין דף קמא). דאם הרג את האם שזב לא חשיב יתקן לעשה ולקי הא ליכא למימר דהאי שזב כיון

דמפסידי

למה חזרין וממשכנין. הרי עליו להחזיר לו למחר: שלא תהא  
צניעות משמטו. דלחוי משכנו צידו והמלוה על המשכון אינו  
משמט: ולא יעשה מטלטלין אלא צניו. (ט) שלא ימות צדו המשכון  
מוחזר לו ויהא מטלטלין אלא צניו: טעמא דהדר משכני. שהיה

צידו כשמת לוה: למה ממשכנין  
מעיקרא. דבר שעליו להחזיר מה  
מועיל לו: שלא תהא צניעות משמטו  
וכו'. דמדמשכני קנייה וזי מהדר  
ליה הוה פקדון גביה: צני אס  
ערבא לרעך או אס נוקשה באמרי  
פ"ך. שהנייתו דבדברים: עשה זאת  
והנצל. התרפס יד אס ערבת. ואס  
לא ערבת אלא נוקשה באונאת דברים  
רעב רעך הרבה עליו רעים לבקש  
מחילה: אס ממון יש לו ציד. אס  
נעשית לו ערב ואס נוקשה דבדברים  
רעב רעך: לנד שני. כמות דבר אחר:  
לציתו. של ליה צמלוה אי אתה נכנס  
אכל אתה נכנס למשכנו חוב אחר  
שאינה מלוה: שר פונדק. השכיר לו  
פונדק: דיוקנאות. זר לו אורות צניו  
שכר: משיאה שם רע. שאתה יוצא  
ונכנס אללה שחיות וערבות: מדי  
בעלמא דריש טעמא דקרא. אע"ג דלא  
מפרש טעמא כדאוקימנא גבי חובל:  
מתני' משום שני כלים. העליונה  
רכב והתחתונה ריחים: גמ'  
לשאר

בגד אלמנה: גמ' ת"ר (ט) אלמנה בין שהיא ענייה בין שהיא עשירה אין  
ממשכנין אותה דברי ר' יהודה ר"ש אומר עשירה ממשכנין אותה ענייה אין  
ממשכנין אותה (ז) שאתה חייב להחזיר לה ואתה משיאה שם רע בשכנותיה  
למימרא דר' יהודה לא דריש טעמא דקרא ור"ש (ט) דריש טעמא דקרא והא  
איכא שמעינן להו (ט) דתניא (ט) ולא ירבה לו נשים (ז) יהודה אומר מרבה הוא  
ובלבד שלא יהו מסירות את לבו ר"ש אומר אפילו אחת והיא מסירה את  
לבו ה"ל לא ישאנה א"כ מה ת"ל ולא ירבה לו נשים אפילו כאביגיל  
לעולם ר' יהודה לא דריש טעמא דקרא ושאני הכא דמפרש קרא ולא  
ירבה לו נשים ולא יסור מאי טעמא לא ירבה לו נשים משום דלא  
יסור ור"ש מכדי בעלמא דרישין טעמא דקרא לכתוב רחמנא לא  
ירבה ולא בעינן לא יסור ואנא ידענא מאי טעמא לא ירבה משום  
דלא יסור לא יסור דכתב רחמנא למה לי אפילו אחת ובמסירה את  
לבו הרי זה לא ישאנה: מתני' (ט) החובל את הריחים עובר משום לא  
תעשה וחייב משום שני כלים שנאמר (ט) לא יחבול ריחים ורכב (ט) ולא  
ריחים ורכב בלבד אמרו אלא כל דבר שעושין בו אוכל נפש שנאמר  
כי נפש הוא חובל: גמ' אמר רב הונא חבל ריחים ורכב לוקה שמים  
משום ריחים ומשום כי נפש הוא חובל ריחים ורכב לוקה שלש משום  
ריחים ורכב ומשום כי נפש הוא חובל (ט) ורב יהודה אמר חבל ריחים  
לוקה אחת ורכב לוקה אחת ריחים ורכב לוקה שמים כי נפש הוא חובל

(א) צ"ב קטג. (ב) ויחזק  
(ג) א סנהדרין כא,  
(ד) ועי' בסנהדרין כא. ויריך  
(ה) קמא י"ש (ס) (ז) נסמן  
בדקדושין סח: (ז) צ"ל דמן  
יעיף, (ז) בסיף שאל,  
(ח) [לעיל ק"ג, ט] רש"י  
צ"ל אפילו ניתוח בכלים  
וכו',

## תורה אור השלם

- 1 בי תשח ברעך משאת  
מאומה לא תבא אל  
ביתו לעבט עבדו.
- 2 לקח בגדו כי ערב וך  
ובעד בריה חבלה:  
משילי כ טז
- 3 בני אם ערבת לרעך  
תקעת לזר כפ"ך: נוקשה  
באמרי פ"ך. נלכדת  
באמרי פ"ך: עשה זאת  
אפוא בני והנצל כי באת  
בכף רעך לך התרפס  
ורבה רעך:
- 4 לא תשח משפט גר  
יתום ולא תחבל בגד  
אלמנה: דברים כו ז'  
5 ולא ירבה לו נשים  
ולא יסור לבבו וכסף  
וזהב לא ירבה לו מאד:  
דברים יז יז
- 6 לא יחבל ריחים ורכב  
כי נפש הוא חבל:  
דברים כו ז'

## הגהות הב"ח

(א) תוס' ד"ה אלמנה וכו'  
אין ממשכנין היינו כ"ל  
ואות ד' נמחק: